

A gyermekbarát igazságszolgáltatás kihívásai a XXI. században

Előadó: Dr. Lugosi József PhD egyetemi adjunktus
Károli Gáspár Református Egyetem Gazdaságtudományi,
Egészségtudományi és Szociális Kar
Szociális Munka és Diakónia Intézet

1

- **1. Bevezetés**

- Az előadó személyes kapcsolódása a családjoghoz és a gyermekvédelemhez: bírósági jogalkalmazás és egyetemi oktatási tevékenység;
- Az előadás tárgya: a *gyermekbarát igazságszolgáltatás* – lehetőség szerinti - elemzése a *polgári peres ügyekben* (az előadás nem érinti a büntető igazságszolgáltatást és a közigazgatási bírósági eljárást);
- Az előadás a bírósági eljárásban a családjogi jogvitákban előforduló gyermeki jogok gyakorlásának bírósági személyi és szervezeti (intézményi) feltételeit vizsgálja – *az igazságszolgáltatás aspektusából*;

2

• 2. Rendszertani és értelmezési kérdések

- Az „*igazságszolgáltatás*” fogalmának értelmezése – a gyermekbarát igazságszolgáltatás (Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), Állam 25. cikk (1) bekezdés, 2011. évi CLXI. tv. (Bsz.) 1.§): „széles körű” vagy „szűk” értelmezés?
- „*Gyermekbarát*” vagy „*gyermekközpontú*” igazságszolgáltatás?
- A Melyek a mai kor gyermekének helyzetét alapvetően érintő, *az igazságszolgáltatás beavatkozását igénylő legfőbb kihívások?*

3

- **3. Az igazságszolgáltatásban érvényesülő gyermeki jogok:**
- *Az ítélőképessége birtokában lévő gyermek* véleményének figyelembe vétele a polgári peres eljárásban (Egyezmény 12. cikk 1.);
- A gyermek meghallgatásához való jog a polgári perben (Egyezmény 12. cikk 2.);
- A gyermek emberi méltóságának tiszteletben tartása a polgári peres eljárásban (Egyezmény, a Bevezetés több rendelkezése);
- A gyermeki jogok gyakorlásához szükséges intézményi (bírószági szervezet által biztosított) feltételek → Alaptörvény Szabadság és Felelősség XVI. cikk (1) bekezdés első és második mondat;

4

- **4. A jelenlegi igazságszolgáltatási szervezet (intézményi háttér)**
- Múltból örökölt intézményi (szervezeti) háttér – kialakulása: a kiegyezést követő időszak (1871. évi XXXI. törvénycikk);
- A bírósági épületek többsége helyhiánnyal küzd;
- *Az igazságszolgáltatást alkotó régi épületek zárt rendszere a helyiségbővítést nem, vagy kevésbé teszi lehetővé;*
- Az igazságszolgáltatási szervezet anyagi lehetőségei a központi költségvetés által behatároltak (2011. évi CLXI. tv. (Bsz.) 4. §);
- Van-e lehetőség jelenleg a hazai bíróságokon gyermekbarát helyiségek, illetve kifejezetten gyermekbarát tárgyalótermek (gyermek-meghallgató szobák) kialakítására?

5. Mire kell felkészülnie a bírósági szervezetnek a gyermekbarát igazságszolgáltatás biztosítása érdekében?

- A bírósági szervezet kapacitásbővítése, ennek hiányában a meglévő helyiségek használatának újragondolása (*tárgyi oldal*);
- Az eljáró bírák részéről törekvés a gyermekhez igazodó stílus, megfelelő magatartás kialakítása érdekében, a bírák szakmai (tovább)képzése, érzékenyítése (*alanyi oldal*);
- A szülők perben állásakor adott esetben potenciális bírósági személyzet rendelkezésre állása a gyermek bíróság előtti meghallgatásakor, ha gyermek – a tárgyalás ideje alatt -szülői vagy hozzátartozói felügyelet nélkül marad a bíróságon (Egyezmény 3. cikk 3.);
- A bírósági tárgyalóterem mellett olyan helységek kialakítása, amely a meghallgatásra kerülő gyermek számára is megfelelő lehet;

6

• 6. Következtetések

- Az igazságszolgáltatás társadalmi megítélése;
- Megvalósulás: 1. *Jogalkotás* (a Pp.-t érintő módosítások: 2017. évi LXXXVI. tv., 2020. évi CXIX. tv., 2021. évi LXXIV. tv., 2022. évi XXIV. tv. - *eseti*) – *költségvetési források* biztosítása: *rendszeres*;
- 2. A bírósági szervezet meglévő adottságai (*objektív feltételek*);
- 3. A bíróság személyi összetétele (hivatásos bíró, igazságügyi – és fizikai alkalmazott) és azok képzettsége, szakmai felkészültsége (*a szubjektív körülmények*);
- Kihívás: *család* szerepének, funkciójának *átalakulása*;
- Kihívás: a digitalizáció általánossá válása ellenére a tárgyalóteremben a személyes meghallgatás megőrzése (*a közvetlenség megőrzése*);

7

Köszönöm szépen a figyelmet!

